

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

**MAGISTRAT DR.
SILVIO MELI**

Seduta tat-22 ta' Frar, 2005

Avviz Numru. 511/2003

Perit Dom Mintoff

vs

Saviour Balzan

Il-Qorti,

Rat l-avviz fuq indikat datat it-13 t'Ottubru tas-sena 2003 li permezz tieghu l-attur sejjah lill-konvenut quddiem din il-qorti sabiex jghid ghaliex m'ghandux ikun ikkundannat:

1. Illi jhallas lill-attur dik is-somma li din l-Onorabbli Qorti, ai termini tal-provvedimenti ta' l-Att dwar l-Istampa, tiddetermina bhala danni u riparazzjoni tal-malafama li huwa soffra billi attribwielu fatti determinanti bi skop li jnaqqaslu r-reputazzjoni u joffendi l-isem u l-fama tieghu jew jesponieh ghar-redikolu jew disprezz tal-

pubbliku, meta b'referenza ghall-attur, kiteb fil-harga ta' Settembru 2003 tal-pubblikazzjoni ta' kull xahar "*The Circle*" l-istorja ta' "*Conspiracies*", f'pagna 19, bit-titolu "*Crying out for Justice*", u l-headline "*In a harrowing tale of political intrigue and betrayed interests*" u "*double-dealings*", u attribwixxa lill-attur "*political intrigue, dirty dealings*", u f'pagna 26, li "*Cecil Pace may have been ...purposely convicted of fraud*", u "*...the Bical scandal and the orchestration behind the fail of a business empire, a bank and the web of deceit that outlived the life of tyrants and victims alike*";

2. Illi, b'referenza ghall-attur, billi kiteb u/jew, fil-kwalita' tieghu ta' editur responsabbli ippubblika, fil-gurnal ta' nhar ta' Hadd, Malta Today, fil-hargiet tieghu tal-24 ta' Awissu, tal-31 ta' Awissu, tas-7 ta' Settembru, tal-14 ta' Settembru, tal-21 ta' Settembru u tal-5 ta' Ottubru u tat-12 ta' Ottubru, kollha tas-sena 2003, is-segwent:-

F'pagna 4 tal-harga tal-24 ta' Awissu, taht il-'*heading*' "*Bical Bank web of deceit*", "*it now transpires that Cecil Pace may have been ...purposely convicted of fraud...*". U "*the whole saga brings to the fore the involvement of political figures namely the burlesque and aggressive policies of Dom Mintoff ...*", u "*Malta Today will be publishing undisclosed facts about the Bical scandal and the men who orchestrated the fall of a business empire, a family, a bank and the web of deceit that outlived the life of tyrants and victims alike*", f'pagna 4; u fl-ewwel pagna tal-harga tal-31 ta' Awissu, "*Pace insists that he was the victim of a nationalisation programme*", u fl-istess harga f'pagna 7, "*Day latter*" (i.e. wara l-laqgha li kellu mal-attur) "*Cecil Pace was asked to visit the Ministry of Finance, to agree to sign the appointment of a Central Bank controller to Bical. Cecil Pace accepted this.*" U "*It was to be the beginning of the end,*" u "*The appointment of a controller by Central Bank was part of Mintoff's ploy.*"; u fil-harga tas-7 ta' Settembru, f'pagna 1, "*Mintoff wanted Pace to transfer part of Bical Bank to his nominees*" u "*Cecil Pace ... continues to deny any wrong-doing, insisting that he was caught in a personal vendetta, a web of deceit and Mintoff's nationalization frenzy*", u "*Melita Today can*

reveal that Dom Mintoff ... asked Cecil Pace ... to transfer part of Bical Bank and Pace's companies to Mintoff's nominees", u "Soon I was approached again this time with the proposal to sign away half of my equities to nominees and I would be awarded with "choicy" contracts for my companies whilst my bank would be handling Government accounts and permits to open branches all over the Island", u "I was told better agree" (i.e. ghall-proposta) "than go to jail. I asked on what grounds and I was told that reasons could be found. And so it came about that I was arrested."; u fil-harga tal-14 ta' Settembru, fl-ewwel pagna, *"Mintoff mum as Pace confirms KMB had asked him to accept Dom Mintoff's proposal", u "The Malta Today report raises the question that Dom Mintoff, then Socialist prime Minister of Malta, had effectively coerced Cecil Pace to pass on his crown jewel in return for some tolerance", u "Cecil Pace who was promised lucrative contracts by Mintoff", u f'pagna 7 tal-istess harga, "Malta Today has revealed how Cecil Pace was promised lucrative contracts by Prime Minister Dom Mintoff in return for part of the Bical bank to be transferred to Mintoff's nominees";* u fil-harga tal-Malta Today tal-5 ta' Ottubru, fl-ewwel pagna, taht il-'heading' *"The Bical scandal", "Mintoff finally reacts but fails to convince", u f'pagna 7, "But Mintoff will certainly be remembered as the man who rendered his own style of Nasserian policies on Malta by closing the Bical bank."* U fil-harga tat-12 ta' Ottubru, f'pagna 7, *"Karmenu Mifsud Bonnici had asked him to transfer part of Bical to Mintoff's nominees. Mintoff has so far not reacted to Malta Today's reports";* (ara Dokumenti esebiti);

3. Bl-ispejjez u bl-imghaxijiet legali sad-data tal-pagament kontra l-konvenut, ingunt ghas-subizzjoni;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet datata l-5 ta' Novembru tas-sena 2003 li permezz taghha l-konvenut eccepixxa s-segwenti:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Illi l-attur jrid jipprova li l-esponent huwa l-awtur tal-artikoli kollha li jaghmel riferenza ghalihom;

2. Illi minghajr pregudizzju ghal fuq espost t-talba attrici hi infondata fil-fatt u fid-dritt u ghandha tigi michuda bl-ispejjez billi ma l-artikoli in kwistjoni huma bbazati fuq fatti li graw u/jew huma kummenti accettabbli f'demokrazija;

Rat il-verbal datat is-17 ta' Novembru tas-sena 2003 li permezz tieghu ghar-ragunijiet hemm espressi din il-qorti, kif diversament preseduta, ittrasmettiet l-atti lir-Registratur tal-Qorti biex tigi ri-assenjata;

Rat il-verbal datat l-1 ta' Gunju tas-sena 2004 li permezz tieghu l-partijiet infurmawha li "ghalkemm innegozjaw ftehim bejniethom baqghu ma qablux fuq kwistjoni periferali" u komplew bil-procedura odjerna;

Semghet ix-xhieda prodotta;

Rat id-dokumenti esebiti;

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tar-rapprezentanti tal-partijiet;

Semghet it-trattazzjoni orali tar-rapprezentanti legali tal-partijiet;

Ikkunsidrat:

Illi l-fatti li taw lok ghall-procedura odjerna jistghu jigu sintetikament kompilati bil-mod segwenti:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Illi f'sensiela ta' artikoli fil-gurnal "*Malta Today*" li gew ippubblikati fl-24 t'Awissu tas-sena 2003 sat-12 t'Ottubru ta' l-istess sena u f'artikolu iehor fil-*'magazine' "The Circle"* ta' Settembru tas-sena 2003, l-attur hassu malafamat bl-allegazzjonijiet hemm riprodotti;

2. Illi l-istess attur isostni li dan hu rizultat ta' fatti lilu malizjozament attribwiti bil-ghan li titnaqqaslu r-reputazzjoni u biex jigi offiz l-isem u l-fama tieghu, u allura jigi espost ghar-redikolu u ghad-disprezz;

3. Illi f'dawn l-artikoli gew attribwiti diversi fatti mill-konvenut li l-attur jinnega robustament fosthom, in sintesi, is-segwenti:

i. Illi l-attur kien il-persuna li arkitetta segretament il-kroll finanzjarju tal-BICAL Bank;

ii. Illi dan ghamlu ghaliex Cecil Pace, li kien jikkontrolla l-istess Bank, kien irrifjuta li jikkollabora ma' l-attur meta dan ta' l-ahhar kien Prim Ministru ta' Malta, senjatament,

a) Billi irrifjuta li jkun kandidat tal-Malta Labour Party;

b) Billi rrifjuta li jittrasferixxi kwantita' sostanzjali ta' ishma favur persuni qrib l-attur, u dan fuq stedina specifika ta' zewg emissarji ta' l-attur, (ara fol 93), u nonostante t-theddida ta' l-arrest;

4. Illi in effetti jirrizulta li l-konvenut ippubblika intervisti estensivi li hu kellu ma' l-imsemmi Cecil Pace;

5. Illi l-istess konvenut assuma responsabbilita' ghal dak minnu ppubblikat;

6. Illi mill-analizi tax-xhieda prodotta jirrizulta sintetikament is-segwenti:

Kopja Informali ta' Sentenza

i. Illi fil-perjodu Malta kienet ghadha fil-fazi li tibni u tissoda l-istituzzjonijiet, anke finanzjarji taghha;

ii. Illi I-BICAL BANK kien wiehed mill-banek ewlenin tal-perjodu in dizamina;

iii. Illi wiehed mill-“*managers*” l-aktar imlahqin fl-imsemmi bank jirrizulta li kien involut f'xi transazzjoni finanzjarja biex jghin fil-finanzjar ta' l-istamperija tal-Partit Nazzjonalista, u dan, minghajr ma kien debitament awtorizzat jaghmel dan u minghajr ma kien preventivament informa lis-superjuri teighu fil-bank de quo;

iv. Illi jirrizulta li l-istess bank sab ruhu fi gwaj finanzjarju serju fejn allura anke l-ispetturi tal-Bank Centrali kienu kostretti jintervjenu skond il-ligi;

v. Illi rizzultat ta' l-analizi investigattiva ta' l-istess spetturi fuq indikati instabu diversi irregolaritajiet serji fosthom anke “*statements*” favur l-istess bank lill-Bank Centrali allegatament rilaxxati mill-Hambros Bank ta' Londra li rrizultaw li effettivament kienu falsifikati u stampati fuq karti tat-Tudor Press, liema azjenda kienet ta' l-istess Pace indikat aktar qabel;

vi. Illi allura s-sitwazzjoni ipprecipitat u gew istitwiti l-azzjonijiet kollha necessarji skond il-ligi fuq struzzjonijiet ta' l-istituzzjonijiet appositament stabbiliti ghal dan il-ghan;

Ikkunsidrat:

Illi l-allegazzjoni tas-sors ewlieni tal-konvenut li kien hemm komplott politiku ma gietx sostenuta;

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi lanqas ma giet sostnuta l-allegazzjoni tieghu li tramite zewg emissarji partikolari, (ara fost l-ohrajn fol 93), l-istess sors ewlieni kellu t-theddida ta' "arrest" jekk ma jikkollaborax;

Ikkunsidrat:

Illi minflok, li jirrizulta hu li l-attur, bhala Prim Ministru, kellu l-piz u r-responsabbilita' generali ta' l-ahjar amministrazzjoni tal-pajjiz u l-interventi tieghu kienu jinkwadraw perfettament f'dak id-dikasteru;

Illi d-decizjonijiet li eventwalment ittiehdu fil-konfront ta' l-imsemmi sors ewlieni tal-konvenut jirrizultaw li ttiehdu a bazi ta' rizultanzi oggettivi u skond il-ligi, minghajr l-inkwivament ta' skopijiet ulterjuri subdoli kif minnu allegat;

Ikkunsidrat:

Illi stante li fl-eccezzjonijiet tieghu l-konvenut isostni li l-artikoli de quo huma bbazati fuq fatti, allura ghandu jinghad is-segwenti:

A:

1. Illi kif gie ritenut bi kjarezza fid-decizjoni Reginald Miller vs Harold Scory, (Volum XXXVI.IV.p.843);

"...il-fatt ghandu jigi ppruvat. Il-*"comment"* biex ikun gustifikat irid ikun *"fair and bona fide"*, u ma jistax ikun *'fair u bona fide'* jekk il-fatt attribwit ... ma jkunx veru";

2. Illi ghalhekk, kemm minhabba s-suespost, kif ukoll minhabba l-fatt li daww il-fatti allegati mill-konvenut ma gewx ippruvati, l-eccezzjoni tal-*"fair comment"* ibbazat fuq il-fatt ma jistax tigi akkolta stante li l-fatti addebitati lill-attur palezement ma jirrizultawx;

3. Illi ghalhekk l-animu libelluz jirrizulta palezement ippruvat;

B:

Ghaldaqstant din il-qorti tiddeciedi li hi sodisfatta li l-attur ipprova l-kaz tieghu skond il-ligi u filwaqt li tirrespingi l-eccezzjonijiet tal-konvenut, takkolji t-talbiet attrici u:

1. Tiddikjara li l-artikoli ippubblikati fuq riferiti huma malafamanti ai termini ta' l-Artikolu 28 tal-Kapitolu 248 u huma intizi li jtellfu u jnaqqasu r-reputazzjoni ta' l-attur;

2. Taghmel referenza ghad-decizjoni tal-Qorti tal-Appell fl-ismijiet Vincent Borg vs. Victor Camillri et datata l-15 ta' Novembru ta' l-1994 fejn gie ritenut is-segwenti:

“Id-danni li ghandha tillikwida l-Qorti ghall-hsara sofferta mill-atturi mhux soggetta ghal xi regoli bhal fil-kaz ta' danni reali kkomtemplati fil-Kodici Civili. Il-ligi ta' l-Istampa thalli l-likwidazzjoni tal-kumpens fid-dikrezzjoni kompleta tal-gudikant b'limitu ta' elfejn Lira Maltin, (LM2000.00,0)”, (liema limitu hu issa estiz ghall-ammont ta' hamest elef Lira Maltin, (LM5,000.00,0);

3. Illi in vista tal-premess din il-qorti qed tissottolinea s-segwenti:

i. Illi l-fatti allegati u attribwiti lill-attur ma rrizultawx pruvati;

ii. Illi l-konvenut kellu l-mezzi kollha disponibbli biex jivverifika l-allegazzjonijiet kollha lilu moghtija fl-intervisti de quo minnu kondotti;

iii. Illi nonostante dan, ma jirrizulta li ghamel xejn u ipprecipita ghall-pubblikazzjoni;

iv. Illi fil-mori tal-kawza, meta l-fatti bdew finalment jigu kjarifikati, l-partijiet talbu

Kopja Informali ta' Sentenza

sospensjoni tal-procedura bil-ghan li l-vertenza tkun rizolta amikevolment;

v. Illi kif jirrizulta mill-verbal datat l-1 ta' Gunju tas-sena 2004, "... ghalkemm ..." il-partijiet f'din il-kawza kienu "... ninegozjaw ftehim bejniethom baqghu ma qablux fuq kwistjoni periferali ..." u komplew b'din il-procedura, (ara fol 54);

4. Tikkundanna lill-konvenut Saviour Balzan biex ihallas lill-attur Dom Mintoff l-ammont ta' mitejn u hamsin Lira Maltin, (Lm250.00,0), bl-ispejjez ta' din il-procedura.

Marisa Borg
Deputat Registratur

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----